

Eğitim Hizmetlerinde Yaşanan Sorunlar ve Yerel Yönetimlerin Eğitimin Yerinden Yönetimine Hazır Olma Durumu*

Problems in Education Services and Readiness of Local Governments for Decentralization of Education

Mustafa Kaçmaz¹, İdris Şahin²

¹Doktora Öğrencisi, Dokuz Eylül Üniversitesi, kacmazm73@gmail.com, (<https://orcid.org/0000-0003-0564-2814>)

²Prof. Dr., Dokuz Eylül Üniversitesi, sahinidris@gmail.com, (<https://orcid.org/0000-0003-0228-5014>)

Geliş Tarihi: 03.06.2024

Kabul Tarihi: 03.12.2024

ÖZ

Bu çalışmada, eğitim hizmetlerinde yaşanan sorunlardan hangilerinin yerel yönetimlerin katkısıyla daha az yaşanabileceği ve yerel yönetimlerin eğitimin yerinden yönetimine hazır olup olmadıklarının ortaya çıkarılması amaçlanmıştır. Çalışmada fenomenoloji deseni kullanılmıştır. Çalışma grubu, İzmir Büyükşehir Belediyesi ile 14 ilçe belediyesinin yöneticilerinden oluşmaktadır. Araştırmada veri toplamak üzere yarı yapılandırılmış bir görüşme formu geliştirmiştir. Veriler bu form kullanılarak katılımcılarla yüz yüze görüşmeler yoluyla toplanmıştır. Veriler betimsel ve içerik analizi yapılarak çözümlenmiştir. Çalışmada elde edilen bulgulara göre katılımcılar, yerel yönetimlerin okulların yapımından, bakım ve onarımına; öğrencilerin, kırtasiye, giyim ve beslenme gibi giderlerinin karşılanmasına, ücretsiz ulaşımının sağlanmasına; öğrencilerin sosyal, duygusal gelişimini teşvik eden ve öğretmenlerin motivasyonunu yükseltebilecek etkinliklerin düzenlenmesine; ihtiyaç duyulan ara elemanların yetiştirilmesine; eğitim politikalarının geliştirilmesinde ve uygulanmasında aktif rol alma vb. konularda eğitime katkıda bulunabileceklerini ifade etmişlerdir. Bununla birlikte katılımcıların çoğunluğu, yerel yönetimlerin hem gerekli yetkiye hem de eğitim alanında yeterli kalifiye personele ve bütçeye sahip olmadıklarını ifade etmiştir. Ayrıca bu katılımcılar, okulların fiziki altyapısının yetersiz olduğunu, yerel yönetimlerin bu konuda gerekli yatırımları yapamadığını, eğitimin yerinden yönetimine hazır olmadıklarını düşünmektedir. Bazı katılımcılar ise, eğitimin yerinden yönetimi konusunda yerel yönetimlerin yetkisi olmamasına karşın önemli çalışmalar yürüttüklerini, halkı en iyi tanıyan kurumlar olduklarını ve eğitimin yerinden yönetimine hazır olduklarını vurgulamıştır.

Anahtar Kelimeler: Eğitimin yerinden yönetimi, yerinden yönetim, yerel yönetim.

ABSTRACT

In this study, it is aimed to reveal which of the problems experienced in education services can be experienced less with the contribution of local governments and whether local governments are ready for decentralization of education. Phenomenology design used in qualitative research was utilized in the study. The study group consisted of the administrators of İzmir Metropolitan Municipality and 14 district municipalities. The data of the study were obtained using a semi-structured interview form. A semi-structured interview form was developed for this purpose. The data were collected through face-to-face

*Bu çalışma ikinci yazarın danışmanlığında Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü'nde yürütülen, birinci yazarın "Eğitimin Yerinden Yönetimine İlişkin Milli Eğitim Müdürlüğü ve Yerel Yönetim Yöneticilerinin Görüşleri" başlıklı doktora tez çalışmasından üretilmiştir.

interviews with the participants. The data were analyzed using descriptive and content analysis. Participants stated that local governments can contribute to education in areas such as construction, maintenance and repair of schools; meeting the expenses of students such as stationery, clothing and nutrition; providing free or discounted transportation to students; organizing activities that encourage the social and emotional development of students and increase the motivation of teachers; support in training intermediate staff needed by the business world; taking an active role in the development and implementation of educational policies. The majority of the participants think that local governments are not ready for decentralization of education because they do not have the necessary authority, they do not have enough qualified personnel and budget in the field of education, the physical infrastructure of schools is insufficient and local governments cannot make the necessary investments in this regard. Some participants, on the other hand, think that local governments are ready for decentralization of education because although they do not have the authority to decentralize education, they carry out important studies on this issue and they are the institutions that know the people best.

Keywords: Decentralization of education, decentralization, local government.

GİRİŞ

Yönetim etkinliklerinin insanların bir topluluk şeklinde yaşamasına kadar geçmişinin eskiye gittiği söylenebilir. Örgütlenmiş bir grup insanın, farklı amaçlar doğrultusunda devamlılığı olan çeşitli işleri yapmayı çalıştığı her durumda, yönetim etkinliklerinden söz edilebilir (Kaya, 1993). Yönetim, genellikle bir örgütün amaçlarını gerçekleştirmek üzere sahip olduğu madde ve insan kaynaklarının planlanması, örgütlenmesi, eşgüdümlemesi, yönetilmesi ve değerlendirilmesi şeklindeki süreci ifade etmektedir (Balcı, 2021; Fişek, 1979). Kamu yönetimi ise, devletin kamu hizmetlerini sunma mekanizması olarak görülmektedir (Aydın, 2018a; Ergun & Polatoğlu, 1988). Kamu yönetimi, kamusal alan içinde devletin kaynakları ve yetkilerini etkin bir şekilde kullanarak toplumun ihtiyaçlarını karşılamayı hedefler. Dolayısıyla da kamu politikalarının oluşturulması, uygulanması, kaynakların yönetilmesi ve kamusal hizmetlerin etkin bir biçimde yürütülmesi süreçlerini içerir. Kamu yönetimine Max Weber'in geleneksel bürokratik modeli uzun süre hakim olmuş (Genç, 2012), ancak 1980'li yıllardan itibaren; küreselleşme, iletişim araçlarındaki gelişmeler, her alanda rekabetin ortaya çıkması, yurttaşların devletten beklentileri gibi birçok faktörün etkisiyle klasik yönetim anlayışından post-modern yönetim anlayışına evrildiğinden söz edilebilir (Güven, 2017).

Dünyada her alanda meydana gelen hızlı değişimler, kamu yönetimi alanında yeni yönetim anlayışlarını da beraberinde getirmiştir. Bu kapsamda; Yeni Kamu İşletmeciliği, Post bürokratik Kamu Yönetimi, Devletin Yeniden İnşası, Network Teoremi, Küreselleşme, Yerelleşme, Toplam Kalite Yönetimi, Performans Yönetimi ve E-Devlet gibi farklı yaklaşımlar öne çıkmıştır. Bu yaklaşımlar, her ne kadar farklı açılardan ele alınsalar da temelde kamu yönetimi konusundaki sorunları çözmeyi amaçlamaktadır (Genç, 2012). Devletlerin yurttaşlarının ihtiyaçlarını karşılamak ve sorunlarını çözme yükümlülükleri vardır. Bu ihtiyaç ve sorunlar kimi zaman tüm ülkeyi ilgilendiren bir durum gösterirken, kimi zaman da yalnızca yereli ilgilendiren bir özellik gösterebilmektedir. Bu nedenle de farklı ülkelerde kamu yönetimi alanında temel olarak “Merkezden Yönetim” (Centralization) ve “Yerinden Yönetim” (Decentralization) şeklinde iki farklı yönetsel sistem yaklaşımının kullanıldığı söylenebilir.

Merkezden yönetim, “kamu hizmetlerinde birlik ve bütünlüğü sağlamak amacıyla bu türdeki hizmetlerle ilgili karar ve faaliyetlerin merkezi hükümet ve onun hiyerarşik yapısı dahilindeki örgütler tarafından gerçekleştirilmesini ifade eder” (Ambarlı Bozatay & Kızılkaya, 2016: 611). Merkezden yönetim, idari sistemin en üst seviyesinde yetki yoğunlaşması anlamına gelmektedir. Böyle bir yönetim sisteminde, daha düşük seviyedeki birimler kendi inisiyatifleri ile hareket edemezler, karar vermeleri için sorunlarının çoğunu üst birimlere yönlendirirler, sadece uygulayıcı kurumlar olarak hareket ederler (Marume & Jubenkanda, 2016). Dolayısıyla da merkezden yönetimin hakim olduğu yapılarda, karar alma, planlama, örgütlenme, iletişim,

eşgüdümleme, denetim ve mali konulardaki yetki ve sorumluluk gibi tüm yönetsel faaliyetler merkezi hükümet ve bürokratik üst yönetim birimleri tarafından yürütülmektedir. Merkezden yönetimin hem yararlarından hem de sakıncalarından söz etmek mümkündür. Kamu hizmetlerinin yurttaşlara sunumunda merkezden yönetimin: yönetimde birlik ve bütünlüğü sağlama; kamu hizmetlerinin daha adil ve tarafsız sunulması; bazı hizmetlerin maliyetinin daha ucuz olması; ülke kaynaklarının ve uzman personelin dengeli dağılımı gibi yararlarından söz edilmektedir. Buna karşın, merkezden yönetimin bürokrasiyi artırması; hizmetlerin sunumunda gecikmeler yaşanması ve bu hizmetlerin yerel ihtiyaçlarla uyum sağlamaması; kararların merkezden alınmasının zaman ve kaynak israfına yol açması; kaynakların dağıtımında kayırmacılığa yol açması; kamu hizmetlerinin sunumunda yerel halkın ve bölgenin koşullarını dikkate almak yerine merkezin kararlarına göre hareket etmeleri; kamu harcamalarını artırması ve demokratik katılıma uygun olmaması gibi nedenler sıralanmaktadır (Eryılmaz, 2006; Günal, 2010; Aydın, 2018b).

Yerinden yönetim, genel anlamda toplumun yerel düzeydeki bazı gereksinimlerini karşılamak amacıyla politikalar geliştirilmesi ilkesine dayanan yönetim yaklaşımını dile getirir. Merkezi hükümetten bölge ya da alan düzeyinde işlevsel olarak uzmanlaşmış bir yarımerkeze yasal olarak erk transferi anlamına gelir (Duman, 1998). Yerinden yönetim, karar alma, planlama, yönetme, kaynak yönetimi gibi bazı yetkilerin merkezi yönetimden yerel birimlere aktarılması ve merkezde oluşan yoğunluğun azaltılmasını ifade etmektedir (Rondinelli vd., 1983; Arıkboğa, 2018; Akhundova, 2014). Merkezden yönetimde olduğu gibi yerinden yönetimin de bazı olumlu ve olumsuz yönlerinden söz edilmektedir. Literatürde yerinden yönetimin yararlarına yönelik çeşitli argümanlar öne çıkmaktadır. Bu argümanları şöyle sıralamak mümkündür: Yurttaşların yarımerkeze katılımı ile yönetimin hesap verebilirliğinin, sorumluluğun ve özgürlüğün artması; yöneticilerin yerel halkın isteklerine ve gereksinimlerine daha duyarlı olması; kamu hizmetlerinin sunumunun hızlanması; verimliliğin artması; bürokratik işlemlerin azaltılması vb. (Günal, 2010; Marum & Jubenkanda, 2016; Faguet, 2021). Yerinden yönetimin olumlu yönlerinin yanında bazı olumsuz yönlerine de vurgu yapılmaktadır. Bu olumsuzluklar, genellikle kamu hizmetlerinin üretiminde verimliliğin azalması; politika oluşturmada kalitenin düşmesi, rüşvet ve yolsuzluğun artması; yerel düzeydeki seçkinlerin yarımerkeze hakim olması, ekonomik istikrarsızlığın artması, ülkenin üniter yapısının bozulabileceği, bölgeler arasında eşitsizliklerin artabileceği, partizanca uygulamaların ortaya çıkabileceği, yerinden yönetim birimlerinin mali ve teknik olanakların yeterli olmaması ve mali denetimde güçlüklerin yaşanabileceği öne çıkmaktadır (Anbarlı Bozatay & Kızılkaya, 2016; Faguet, 2021).

Eğitimin yerinden yönetimi, merkezi yönetimin elinde bulundurduğu erk ve yetkilerin yine merkezi yönetimin taşra temsilcisi olan il ve ilçe milli eğitim müdürlükleri gibi birimler yerine, seçimle oluşturulacak geniş katılımlı bölge, il ve ilçe meclislerine yasayla devredilmesini ifade etmektedir (Duman, 1998). Eğitim yönetimi, kamu yönetiminin alt alanlarından biri; başka bir deyişle eğitim sistemi kamu yönetim sisteminin alt sistemlerinden biridir. Bu anlamda kamu yönetimi alanında yaşanan pek çok sorunun eğitim alanında da yaşanması kaçınılmaz görünmektedir. Toplumsal yaşam ve toplumsal sistem, ekonomik, teknolojik, siyasal ve yönetsel gelişmelere koşut değişim geçirmektedir. Bu değişimde kamu alanının bütün alt sistemlerinin eşit düzeyde etkilenmesini beklemek doğru bir yaklaşım olmaz. Bu bağlamda eğitim örgütlerinin yaşanan hızlı değişime ne ölçüde uyum sağladığı, toplumun çeşitli kesimleri tarafından tartışılmaktadır. Şahin'in (2022) de vurguladığı gibi, değişimin sürdürülmesini sağlayan temel etkenlerden biri değişimi destekleyen sistem olmaktadır. Bu bağlamda eğitimle ilgili sorunları çözmek, sistemi geliştirmek ve toplumun eğitim ihtiyacını karşılayabilmek için, eğitimin yerinden yönetimi seçeneklerinden biri olarak karşımıza çıkmaktadır.

Eğitimin yerinden yönetimi, okul sistemlerini etkileyen politikaların oluşturulması bağlamında, merkezi yönetimin üst düzey birimlerinden daha alt düzeydeki birimlere mali konuların ve karar verme yetkisinin devredilmesi (Ortiz, 2007) olarak görülmektedir. Eğitimin yerinden yönetiminin temel amacının, öğrencilere daha iyi eğitim olanaklarının sağlanması olduğu söylenebilir (Kurt, 2006). Eğitimin yerinden yönetimi oldukça karmaşık süreçleri içinde

barındırır. Karar vermeye ilişkin olarak yukarıdan aşağıya doğru yetki ve sorumluluğun yeniden düzenlenmesini zorunlu kılar. Bu da eğitim ve okula ilişkin politikaların belirlenmesinden, öğretim programlarının geliştirilmesine, eğitim kurumlarına kaynak yaratılmasına, öğretmenlerin mesleki gelişimlerine ve okulun yönetimine yönelik konuları etkiler.

Eğitimin yerinden yönetiminde yerel ihtiyaçların daha fazla dikkate alındığı, uzun bürokratik süreçlerin kısaldığı, kırtasiyeciliğin azaldığı ve daha demokratik bir katılımın olduğu söylenebilir. Bu bağlamda eğitim hizmetlerinin yerinden yönetilmesinin gerekliliği şöyle sıralanabilir (Weidman & DePietro-Durand, 2011: 3):

1. Yeterli bir biçimde temsil edilmeyen toplum kesimlerini güçlendirmek.
2. Hesap verebilirliği ve verimliliği artırmak.
3. Eğitime erişimi ve eğitimin kalitesini iyileştirmek.
4. Topluluklardan, ailelerden ve özel sektörden okullara destek vermelerini sağlayarak okulun kaynaklarını geliştirmek.

Türkiye Eğitim Sistemi (TES), merkeziyetçi bir yönetim modeline dayanmaktadır. Ülkedeki tüm eğitim hizmetlerinin yönetimi ve denetimi, Millî Eğitim Bakanlığı (MEB) tarafından gerçekleştirilmektedir. MEB, merkezi, taşra ve yurtdışı teşkilatları ile milyonlarca öğrenci, çalışan ve binlerce eğitim kurumunu kapsayan devasa, bürokratik ve dikey bir hiyerarşiye sahip toplumsal bir örgüttür. Eğitim politikalarına dair kararların merkezden alınması demokratik ve katılımcı bir anlayıştan uzaklaşmaya neden olduğu söylenebilir. Böylece eğitim sisteminin örgüt yapısı hantallaşmakta, bölgesel ve yerel ihtiyaçlar ile iş dünyasının insan gücü talebinin yeterince karşılandığı söylenemez. Şahin'e (2007) göre Türkiye Eğitim Sistemi toplumun ihtiyaçlarını karşılayamayan aşırı merkeziyetçi ve bürokratik bir yapıya sahiptir.

TES sürekli büyüyen, sorunların çözümünde yetersiz kalan, yerelde uygulayıcıların değişiklikler yapmasına fazla imkan tanımayan, katı merkeziyetçi bir yönetim anlayışıyla yönetilmektedir. TES'in aşırı merkeziyetçi yapısı, eğitim sorunlarına alternatif çözümler getirilmesini ve uygulanmasını güçleştirmektedir. Bu sebeple, Türkiye'nin eğitim hizmetlerinin yönetimi konusunda ve eğitime dair sorunların çözüme kavuşturulabilmesi için katı merkeziyetçi yönetim anlayışını terk ederek, yetki ve sorumlulukların merkezi yönetim ile yerel yönetim birimleri arasında dengeli bir biçimde paylaşılması gerektiği söylenebilir (Bircan, 1991; Kıran, 2001; Başdemir, 2012; Sarıbaş & Babadağ, 2015; Çörtük & Çörtük, 2023). MEB'in devasa bir örgüt olduğu istatistiklerde açıkça görülmektedir. Örneğin, 2022-2023 öğretim yılında Türkiye genelindeki 96.601 örgün eğitim kurumunda 1.188.846 öğretmen görev yaptığı, bu kurumlarda 19.904.679 öğrencinin öğrenim gördüğü istatistiklere yansımıştır (MEB, 2024). Dolayısıyla eğitim kurumlarının çeşitliliği ve sayıca büyüklüğü, öğrenci ve eğitim çalışanlarının çokluğu, farklı bölgeler ile yerleşim yerleri arasındaki çeşitli sorunlar ve ihtiyaçlar, eğitim hizmetlerinin tek elden merkezi otorite tarafından yönetilmesini güçleştirmektedir.

Alan yazında yapılan incelemede, MEB merkez ve taşra örgütü yöneticileri (Usluel, 1995; Köksal, 1997; Kıran, 2001; Bozan, 2002; Gülşen, 2005; Arslan & Atasayar, 2008; Gürel & Gül, 2024) ile okul yöneticileriyle (Köksal, 1997; Yavuz, 2001; Geçit, 2008; Korkmaz, 2009; Yolcu, 2011; Öz, 2013; Karataş, Eşberk Başyayla, Taş & Topçu, 2016) yapılan çalışmaların daha geniş yer tuttuğu görülmüştür. Ayrıca öğretmenlerle (Yavuz, 2001; Geçit, 2008; Korkmaz, 2009), kamu yöneticileriyle (Köksal, 1997), politikacılarla (Öz, 2013), sendika yöneticileriyle (Öz, 2013) ve öğrenci velileriyle (Köksal, 1997) yapılan çalışmalarda bulunmaktadır. Yerel yönetim birimi yöneticileriyle oldukça sınırlı sayıda (Akyıldız, 1995; Taşçı, 2008; Gürel & Gül, 2024) çalışmaya ulaşılmıştır. Bu sebeple bu çalışmanın bu alandaki boşluğu doldurmaya katkı sağlaması önem arz etmektedir.

Bu çalışmanın temel amacı; eğitim hizmetlerinde yaşanan sorunlardan hangileri yerel yönetimlerin katkısıyla daha az yaşanabileceği ve yerel yönetimlerin eğitimin yerinden

yönetimine hazır olup olmadıklarını ortaya çıkarıp tartışmaktır. Bu amaca yönelik olarak şu sorulara yanıt aranmıştır:

1. Eğitim hizmetlerinde yaşanan sorunların hangileri yerel yönetimlerin katkısıyla daha az yaşanabilir?
2. Yerel yönetimler, eğitimin yerinden yönetiminde daha etkin rol oynamaya ne kadar hazırlar?

Araştırmanın eğitim yönetimi politikalarının oluşturulmasına ve gerçek sorunların çözümüne katkı sağlayabileceği düşünülmektedir. Ayrıca bu araştırmanın, eğitim yönetimi konusundaki bilgi birikimine ve eğitim araştırmacılarının yapacağı çalışmalara katkıda bulunması beklenmektedir.

YÖNTEM

Bu araştırma, nitel araştırma desenlerinden biri olan fenomenolojik bir çalışma olarak tasarlanmıştır. Fenomenolojik çalışma, bireylerin bir kavram veya olguyla ilgili olarak deneyimlerini betimlediği, felsefe ve psikolojiden esinlenen (Tutar & Erdem, 2022; Creswell, 2007), farkında olduğumuz ancak kapsamlı bir bilgiye sahip olmadığımız olguları derinlemesine incelemeyi amaçlayan nitel bir araştırma desendir (Yıldırım & Şimşek, 2011). Bu bağlamda araştırmada, yerel yönetimlerin eğitimin yerinden yönetimine hazır olma durumuna ilişkin olarak Belediye başkanlarının görüşlerinin betimlenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda, Belediye başkanlarının eğitimin yerinden yönetimine hazır olma durumuna ilişkin görüşlerinin ne olduğu sorusuna yanıt aranmaktadır. Bu nedenle araştırmanın amacına uygun düşen nitel araştırma yöntemlerinden fenomenoloji deseni kullanılmıştır.

2.1. Çalışma Grubu

Araştırmanın evreninde İzmir ili ve ilçeleri belediye başkanları yer almaktadır. Evrendeki 30 belediye başkanından 15'i maksimum çeşitliğe göre çalışma grubuna alınmıştır. Maksimum çeşitlilikte amaç, nispeten küçük bir örneklem oluşturmak ve bu örneklemin içinde yer alan kişilerin çeşitliliğini tam olarak yansıtarak, çalışılan soruna katkıda bulunabilecek bir grup oluşturmaktır (Yıldırım & Şimşek, 2011). Bu bağlamda çalışma grubu; Büyük Şehir Belediyesi, Aliağa Belediyesi, Balçova Belediyesi, Bergama Belediyesi, Çeşme Belediyesi, Gaziemir Belediyesi, Karaburun Belediyesi, Kınık Belediyesi, Kiraz Belediyesi, Narlıdere Belediyesi, Ödemiş Belediyesi, Selçuk Belediyesi, Tire Belediyesi ve Torbalı Belediyesi başkanlarından oluşmaktadır. Nitel araştırmalarda örneklemin uygulama aşamasında değişebileceği, araştırmacıların esnek olması gerektiğine vurgulanmaktadır (Marshall & Rossman, 2006; Miles vd., 2023). Çalışma grubunda yer alan Bayraklı Belediyesi ve Konak Belediyesi yöneticileriyle görüşme girişimleri sonuçsuz kalmıştır. Bu sebeple çalışma grubunda yer almayan Gaziemir Belediyesi çalışma grubuna uygulama esnasında dahil edilmiştir. Böylece çalışmanın verileri 14 katılımcının görüşleriyle sınırlı kalmıştır. Çalışma grubu ildeki tüm siyasi partilere mensup belediyeleri içerse de ağırlıklı olarak bir partinin diğer siyasi partilerden daha çok belediyeye sahip olması, çalışmanın sınırlılıklarından biri olarak görülebilir.

Çalışma grubundaki katılımcılara ilişkin demografik bilgiler Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1*Araştırma Grubuna Ait Demografik Bilgiler*

Katılımcılar	Cinsiyet	Ünvan	Eğitim durumu	Kıdem (Yıl)
BB1K	Kadın	Belediye Başkanı	Yüksek Lisans	3.5
BB2E	Erkek	Belediye Başkanı	İlköğretim	2
BB3K	Kadın	Belediye Başkanı	Önlisans	3.5
BB4E	Erkek	Belediye Başkanı	Lisans	3.5
BB5E	Erkek	Belediye Başkanı	Yüksek Lisans	8
BB6E	Erkek	Belediye Başkanı	Lisans	3.5
BB7E	Erkek	Belediye Başkanı	Lisans	3.5
BY8E	Erkek	Eğitim ve İnsan Kaynakları Müdürü	Lisans	3.5
BB9K	Kadın	Belediye Başkanı	Lisans	8
BB10E	Erkek	Belediye Başkanı	Lisans	3.5
BB11E	Erkek	Belediye Başkanı	Lisans	4
BY12E	Erkek	Eğitim ve İnsan Kaynakları Müdürü	Yüksek Lisans	1
BY13K	Kadın	Eğitim ve İnsan Kaynakları Müdürü	Yüksek Lisans	4
BY14E	Erkek	Eğitim Koordinatörü	Yüksek Lisans	5

Tablo 1’de katılımcıların 10’u erkek, 4’ü kadındır. Katılımcıların 10’u belediye başkanı, 3’ü eğitim ve insan kaynakları müdürü, 1’i eğitim koordinatörüdür. Katılımcıların eğitim durumuna bakıldığında; 5’i yüksek lisans, 7’si lisans, 1’i önlisans ve 1’de ilköğretim mezunu olduğu görülmektedir.

2.2. Veri Toplama Aracı

Görüşme, önceden belirlenmiş ve ciddi bir amaca yönelik soruların sorulması ve cevaplanmasını içeren etkileşimli bir iletişim süreci olarak tanımlanabilir (Stewart & Cash, 2011). Görüşme formu, nitel geleneğe uygun olarak katılımcıların özgün ifadelerini yakalayıp ve analiz için beklenmedik boyutları keşfetmeyi sağlayarak, aynı zamanda araştırmacıya esneklik sunar (Bogdan & Biklen, 2022). Bu bağlamda çalışma için araştırmacı tarafından “Eğitimin Yerinden Yönetimi Görüşme Formu (EYYGF)” adlı bir yarı yapılandırılmış görüşme formu geliştirilmiştir. Görüşme formunu geliştirmek için öncelikle ilgili literatür taranarak 36 soruluk bir soru havuzu oluşturuldu. Bu soru havuzundaki sorular değerlendirilerek önce 15 soruya daha sonra yapılan tekrar değerlendirme sonucu gruplandırılıp, sadeleştirilerek 5 soru ve sondalardan oluşan yeni bir taslak görüşme formuna dönüştürüldü. Bu form eğitim yönetimi alanında doktora yapan 6 öğrenciye (3 tanesi MEB okullarında yönetici) ve farklı üniversitelerden 2 alan uzmanına (1 tanesi kamu yönetimi, 1 tanesi eğitim yönetimi alanında çalışan) görüş almak üzere gönderildi. Bu kişilerden gelen görüş ve öneriler doğrultusunda düzenlenen görüşme formu, 5 ana soru ve sondalardan şeklinde yeniden düzenlendi, ardından üniversitelerde eğitim yönetimi alanında profesör ve Doçent düzeyinde unvanlı çalışan 6 alan uzmanına görüş almak üzere gönderildi. Bu uzmanlardan gelen görüş ve öneriler doğrultusunda gerekli düzeltme ve değişiklikler yapılarak 7 soru ve sondalardan oluşan görüşme formu halini aldı. Böylece son halini alan görüşme formu ile asıl uygulamaya geçmeden önce evrende yer alan, ancak çalışma grubuna dahil olmayan iki kişiyle pilot görüşme yapıldı. Ses kaydı alınarak yapılan bu görüşmeler, çözümlenerek yazıya dönüştürüldü. Yapılan bu görüşmeler neticesinde ölçme aracının asıl uygulamaya uygun ve hazır olduğu görüldü. Aynı zamanda bu görüşmelerle görüşmeci de kendisini görüşme yapmaya daha iyi hazırlanmış oldu.

2.3. Verilerin Toplanması

Araştırmanın verileri yukarıda anlatılan veri toplama aracındaki “Eğitim hizmetlerinde yaşanan sorunların hangileri yerel yönetimlerin katkısıyla daha az yaşanabilir?” ve “Yerel yönetimler eğitimin yerinden yönetiminde daha etkin rol oynamaya ne kadar hazırlar?” soruları

ile veri toplanmıştır. Veri toplama araştırmacı tarafından yüz yüze görüşmeler yoluyla yapılmıştır. Resmi izinler alındıktan sonra veriler 2022 Ekim 2023 Nisan tarihleri arasında toplanmıştır. Görüşmeleri gerçekleştirebilmek için öncelikle kurum yöneticilerinin özel kalem müdürlükleri ve sekreterlikleri telefonla aranmış veya bizzat ilgili kuruma gidilerek randevu talebinde bulunulmuştur. Bazı yerel yönetim (belediye) yöneticilerinden, özellikle belediye başkanlarından, randevu alınması konusunda birtakım güçlükler yaşanmıştır. Bu güçlükler; randevu talebi oluşturulmasına ve defalarca aranmasına rağmen randevu verilmemesi, geri dönüş yapılmaması veya olumsuz dönüş yapılması, hatırı sayılır kişiler bulma gerekliliği, belediyede başkanın bulunduğu binaya veya kata randevu olmadığı için girmeye izin vermeme şeklinde olmuştur. Bununla birlikte 4 ilçenin belediye başkanından tüm çabalara rağmen randevu alınamamıştır. Bu ilçelerin insan kaynakları ve eğitim işleri müdürleriyle görüşme gerçekleştirilmiştir. Buna karşın 2 ilçenin belediye yöneticileri tüm girişimlere (hatırı sayılır kişiler, siyasi parti il ve ilçe örgütleri ile belediye başkan yardımcılarının devreye girmesi de dahil) rağmen görüşme isteğine olumlu yanıt vermemiştir. Bu nedenle görüşme yapılamayan bu iki belediye yerine çalışma grubuna başka bir belediye eklenerek bu ilçenin belediye başkanı ile görüşme yapılmıştır. Görüşmeler, görüşme randevusu alınan yöneticilerle belirlenen randevu tarihlerinde ilgili kurumlara gidilerek yüz yüze gerçekleştirilmiştir. Görüşmeye başlamadan önce katılımcılara yapılacak görüşmenin çerçevesi çizilerek araştırmanın amacı açıklanmıştır. Görüşmenin daha hızlı ilerleyebilmesi ve veri kaybı olmaması için ses kaydı alınması isteği belirtilerek katılımcıların onayı alınmıştır. Görüşme sonrası katılımcılara başka eklemek istedikleri herhangi bir şey olup olmadığı sorulmuştur.

2.4. Geçerlilik ve Güvenirlilik

Geçerlik, bulgunun ne ölçüde doğru yorumlandığıyla ilgilidir (Kirk & Miller, 1986). Literatürde geçerlilik kavramının, inandırıcılık (iç geçerlilik) ve aktarılabirlik (dış geçerlilik) kavramlarıyla birlikte kullanıldığını görmekteyiz (Lincoln & Guba, 1985; LeCompte & Goetz, 1982; Yıldırım & Şimşek, 2011). Araştırmada iç geçerliliği sağlamak için; çalışmada kullanılmak üzere araştırmacı tarafından geliştirilen görüşme formu uygulamaya geçmeden önce uzman görüşlerine sunulmuştur. Gelen eleştiri ve öneriler dikkate alınarak gerekli düzenlemeler yapılmıştır. Katılımcılarla yapılan görüşmeler yaklaşık olarak 20-50 dakika arası zamanda gerçekleşmiştir. Katılımcıların sorulara verdikleri cevaplardan doğrudan alıntılar yapılmıştır. Dış geçerliliği sağlamak için araştırma modeli, çalışma grubu, veri toplama araçları, verilerin toplanması ve analizi ile bulguların nasıl düzenlendiğine ilişkin bilgiler yöntem kısmında ayrıntılı olarak açıklanmıştır. Ayrıca çalışmanın katılımcıları, amaçlı örneklem kullanılarak araştırmanın amacına katkı sağlayacak kişilerden belirlenmiştir. Bunlar çalışmanın inandırıcılığını ve aktarılabirliği sağlamada önemli etkenler olarak görülmektedir (Tonbul & Ata Çiğdem, 2024).

Güvenirlilik, araştırmanın ne ölçüde tekrarlanabileceğini ifade etmektedir (LeCompte & Goetz, 1982). Bu çalışmada güvenirlilik koşullarını yerine getirmek amacıyla görüşmeler kayıt cihazı kullanılarak kayıt altına alınmış, böylece veri kaybının önüne geçilmiştir. Görüşmelerde elde edilen ham veriler ve çalışma grubundaki katılımcılara ait veriler tasnif edilerek saklanmıştır. Böylece teyit edilebilirlik sağlanmaya çalışılmıştır. Ayrıca katılımcıların görüşlerini yansıtan bazı ifadeler doğrudan alıntı şeklinde verilmiştir. Dış güvenirlilik kapsamında, elde edilen bulgular sonuç kısmında tartışılmış, birbiriyle tutarlı olmasına özen gösterilmiştir.

2.5. Veri Analizi

Veri toplama aşamasında kayıt altına alınan görüşmelerdeki ses kayıtları çözümlenerek yazıya döküldü. 99 sayfadan oluşan yazılı bir veri seti oluştu. Bu veriler üzerinde betimsel ve içerik analiz yapılmıştır. Görüşme formundaki sorulardan hareketle kategori ve bazı temel kodlardan oluşan bir çerçeve oluşturularak betimsel analiz yapılmıştır. Daha derinlemesine veri elde etmek ve örtük olabilecek bazı bilgileri açığa çıkarmak ve veri kaybını önlemek için de içerik analizi yapılmıştır. Bu kapsamda öncelikle yazıya dökülmüş olan tüm görüşmeler birkaç kez

okunmuş. Daha sonra MaxQDA programı kullanılarak kodlama yapılmıştır. Elde edilen bu kodlar defalarca okunarak, tekrar tekrar analiz edilmiş ve çeşitli düzenlemeler yapılarak kodlara son hali verilmiştir. Ortaya çıkan bu kodlardan temalar oluşturulmuştur.

Doğrudan alıntılar, verilirken alıntının kimden yapıldığını göstermek için araştırma grubundaki katılımcıların gizliliğini sağlamak için katılımcılar bir sistematik dahilinde kodlanmıştır. Buna göre kodlamada belediye başkanı için kodlamadaki ilk iki karakter “BB”, belediye yöneticisi için “BY”, katılımcı sırası için “0-14” arası rakam, kadın katılımcılar için son karakter “K” ve erkek katılımcılar için “E” kullanılmıştır. Örneğin 1 nolu kadın belediye başkanı için (BB1K) şeklinde kodlama yapılmıştır.

BULGULAR

Yerel yönetim birimi yöneticilerinin görüşleri, “eğitim sorunlarının çözümünde yerel yönetimlerin katkısı” ve “eğitimin yerinden yönetimine hazır olma durumu” olmak üzere 2 tema ve 2 kategoriden oluşmaktadır. Bu tema ve kategorilere ilişkin görüşlerin kodları Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2

Yerel Yönetim Birimi Yöneticilerinin, Eğitimin Sorunlarının Çözümünde Yerel Yönetimlerin Katkısı ve Yerel Yönetimlerin Eğitimin Yerinden Yönetimine Hazır Olma Durumlarına İlişkin Görüşleri

Tema	Kategori	Kodlar
Eğitim Sorunlarının Çözümüne Katkı	Yönetim Sürecine Katkı	Planlama
		İş bölümü-iş Birliği
		Eğitim Politikaları
		Denetim
		Mesleki Rehberlik
	Fiziki ve Maddi ihtiyaçların Karşılmasına Katkı	Yapım, Bakım, Onarım
		Kırtasiye, Giyim, Beslenme
		Ulaşım
		Etkinlik Düzenleme
		Barınma ve Burs
Yerinden Yönetime Hazır Olma Durumu	Hazır	Bütçe
		Yetki
		Katılım
		Halkı Tanıma
		Finansman ve Bütçe
	Hazır Değil	İnsan Kaynakları
		Fiziki Altyapı, Bakım ve Onarım
		Yeki
		Katkı

Tablo 2’de görüldüğü üzere katılımcıların görüşleri “eğitim sorunlarının çözümüne katkı” ve “yerinden yönetime hazır olma durumu” olmak üzere 2 tema, 4 kategori ve 19 koddan oluşmaktadır.

3.1. Eğitim Sorunlarının Çözümüne Katkı

Bu tema, “yönetim sürecine katkı”, “fiziki ve maddi ihtiyaçların karşılanmasına katkı” olmak üzere iki kategoriden oluşmaktadır. Yönetim sürecine katkı kategorisi; “planlama”, “iş bölümü-iş birliği”, “eğitim politikaları”, “denetim” ve “mesleki rehberlik” kodlarından oluşmaktadır. Fiziki ve maddi ihtiyaçların karşılanmasına katkı kategorisi; “yapım, bakım, onarım”, “kırtasiye, giyim, beslenme”, “ulaşım”, “etkinlik düzenleme” ile “barınma ve burs” kodlarından oluşmaktadır.

Yönetim sürecine katkı kategorisi altındaki planlama, bölgelerin ekonomik yapısının farklı olduğu, dolayısıyla da iş dünyasının ihtiyaç duyabileceği ara elaman yetiştirmek için planlamanın yerel yönetimler tarafından yapılması gerektiği ifade edilmektedir. Ayrıca, öğretmenlerin işe alınması ve çalıştırılmasının gerektiği vurgulanmaktadır. Bu konuya ilişkin katılımcıların görüşleri şu şekildedir:

“(…) yerelde her bölgenin kendine özgü bir ekonomik yapısı var. Bence ekonomik yapılar bu konuda çok önemli (...) Ara elemana çok ihtiyaç var ve yerel yönetim bence bunu planlaması gerekiyor. [Belediyenin] Ticaret odalarıyla, sanayi odalarıyla bir araya gelip fikir birliğine varıp yereldeki bu şeyleri birlikte karar vermesi gerekir diye düşünüyorum...” (BB6E)

“(…) eğitim, sağlık, barınma, sosyal hayat gibi alanların güçlü olmasından dolayı öğretmenler daha çok büyük şehirlerde çalışmak istiyorlar. O açıdan aslında eğitim kadrolarının da yerelden planlanmasının daha uygun olacağını düşünüyorum...” (BB7E)

Merkezi yönetimin yerel düzeyde tam olarak karşılayamadığı bazı eğitim hizmetlerinin sunumunda yerel yönetimlerle iş birliği yapılarak eksikliklerin çok daha etkili bir biçimde giderilebileceği ifade edilmektedir. Bu duruma ilişkin olarak bir belediye başkanı şu ifadeyi kullanmıştır: “Merkezi hükümetle iş bölümü yapılabilir. Yerel yönetimlerle birlikte eğer götürülebilirse en azından açıklar karşılanabilir...” (BB1K) şeklinde ifade etmiştir.

Eğitim politikaları konusunda belediyelerin inisiyatif alması gerektiği belirtilmektedir. Eğitim politikalarının hayata geçirilmesinin yerel yönetimler aracılığıyla daha kolay gerçekleşeceği ifade edilmektedir. Bu durumu bir belediye başkanı şöyle ifade etmiştir:

“Yerel yönetimlerin katkısıyla (...) politikalar daha rahat daha esnek olabilir. Yani belediyelerin bu konularda inisiyatif alması [gerekir]. Çünkü bir eğitim politikasının yanlışını düzeltmek belki yıllar, aylar alabilir... Büyük Millet Meclisi’nde kanunların değişmesi, hükümetlerin değişmesi, bakanların sık değişmesi vb. birçok faktör var ama yerelde belediyelere bağlı olsa vatandaş çok kısa sürede bu değişiklikleri, bu dönüşümü sağlayabilir diye düşünüyorum.” (BB7E)

Okulların denetiminin belediyelerde olmasının, yurttaşların eğitime ilişkin çeşitli istek ve beklentilerinin, yerel yönetimlere kolaylıkla ulaştırılabileceği, dolayısıyla da sorunların daha etkili bir biçimde çözülebileceği dile getirilmektedir. Bu durumu bir katılımcı şöyle ifade etmiştir: “(...) Okulların kontrolü önemli. Çünkü belediyelere insanlar, veliler ve iş gücü talep eden iş piyasası daha kolay ulaşabiliyor. Oy verdiği, denetlediği insanlara eksiklerini daha rahat iletebiliyorlar...” (BB7E). Ayrıca, öğrencilerin gelecekte yapmayı düşündükleri iş ve statülere yönelik mesleki rehberlik etmede eğitimin yerinden yönetiminin daha etkili olabileceği de vurgulanmaktadır (BB5E).

Fiziki ve maddi ihtiyaçların karşılanmasına katkı kategorisinde, katılımcıların çoğu okulların; spor salonu, spor tesisleri, laboratuvar ile oyun alanlarının yapım, bakım, onarım, boya, badana ve bahçe düzenlemesi gibi fiziksel iş ve işlemlerin yürütülmesinde yerel yönetimlerin katkısıyla daha az sorun yaşanabileceğini düşünmektedir. Katılımcılar, bu konuda imkanları

ölçüsünde çeşitli faaliyetler yürüttüklerini, hali hazırda eğitim yönetimi süreçlerinde yasal düzenlemeler nedeniyle bulunmadıklarını, dolayısıyla da fiziki işler dışında eğitime katkıların olamayacağını ifade etmektedirler. Örneğin bir belediye başkanı: “Belediye olarak bina bakımlarını, boyasını biz yapıyoruz (...) Kırtasiye, kitap yardımı yapıyoruz (...) Yani yerel yönetimin bu konuda katkısı olur...” (BB2E) şeklinde açıklamıştır. Başka bir belediye başkanı da “(...) Özellikle okulların fiziki yapıları, yani; spor salonu, okul bahçeleri, laboratuvarlar ve okulların bakımı...” (BB7E) konularında katkıda bulunabileceklerini ifade etmiştir. Bu duruma ilişkin diğer bazı katılımcıların görüşleri ise şöyledir:

“Eğitim hizmetlerinin içinde yasal olarak yoksunuz. Neyi çözmeye çalışacaksınız? Hangi sorunu azaltmaya çalışacaksınız? Yerel yönetimlere sadece okulun badanasını yap, boyasını yap, çatısını değiştir, suyu patladı, [işimiz] fiziksel bakım onarımla ilgili görülüyor, diğer sorunlarda yerel yönetimlerin katkısı hiç yok. Olabilir mi? Bu yasal imkanlarla olamaz.” (BB11E)

“Fiziki yapıların düzenlenmesi, bir kere başlı başına burada sorunların azalmasına yol açabilir. (...) Yerel yönetimler bu sürecin içerisinde henüz hiç yok (...) Eğer bir kent beraber yaşayacağı kentlisini, hemşerilerini eğitecekse mutlaka bütçeden bu fiziki yapıların düzenlenmesiyle ilgili bu sürece dahil olması gerekir.” (BY14E)

Bazı katılımcılar, eğitimde önemli bütçe kalemlerinden olan kırtasiye, giyim ve beslenme gibi sorunların yerel yönetimlerin katkısıyla daha az yaşanabileceğini düşünmektedir. Bu katılımcılar, öğrencilerin kırtasiye, beslenme ve giyim gibi ihtiyaçlarının karşılanmasında hem ailelerin hem de merkezi yönetimin yeterli olmadığını ifade etmektedir. Öğrencilerin bu tür ihtiyaçlarını karşılayabilmek amacıyla okul koruma derneklerinin bağış toplamak zorunda kaldıklarına dikkat çekilmektedir. Bazı katılımcılar, ekonomik durumlarına bakmaksızın velilere destek olduklarını, ancak bu konuda yerel yönetimlerin işin merkezinde olması gerektiği ifade edilmektedir. Yerel yönetimlerin ailelere sosyal anlamda önemli katkı sunabileceğine dikkat çekilmektedir. Bu duruma ilişkin bazı katılımcıların görüşleri şöyledir:

“Çocuklarımızın özellikle yıl içerisinde oluşabilecek kılık, kıyafet, kırtasiye (...) [ihtiyaçlarını karşılamak] ciddi manada bütçeler tutuyor. Bu dönem biz özellikle yerel yönetimler anlamında maddi duruma bakılmaksızın bütün velilerimizin yanında olmaya çalıştık...” (BB9K)

“Özellikle giyim kuşam konusu şu an bile bizim için bir gerçeklik, [veli] alamıyor. (...) devlet yeterli katkıyı vermediği için... yerel yönetimlerin bu işin kalbinde olması gerektiği düşünüyorum.” (BB10E)

“(...) çocukların beslenmesinden tutun da kıyafetleri, kitapları, defteri ile ilgili olarak [belediyeler] sosyal anlamda ailelere eğitim katkıları sağlayabilirler...” (BY13K)

Yerel yönetimlerin eğitim sorunlarının çözümüne yönelik olarak katkıda bulunabileceklerini düşündükleri alanlardan bir diğeri de ulaşım sorunu olduğunu görmekteyiz. Öğrencilerin okula ulaşımına ilişkin olarak bir belediye başkanı ciddi problemlerin olduğuna şu şekilde dikkat çekmiştir: “Ulaşım noktasında (...) [kırsal kesimlerdeki] servis yollarının geçtiği noktalar, güzergahlar (...) [konusunda] çok ciddi problemler yaşıyoruz...” (BB9K). Başka bir katılımcı ise yerel yönetimlerin öğrencilerin okula ulaşımını konusunda katkıda bulunabileceklerini şu şekilde ifade etmiştir: “Doğa olaylarından yola çıkarsak, örneğin çocuk okula gelemiyor, yolu kapalı diye. Belediyelerimiz o yolu açıp çocuğun okuluna bir şekilde gelip gitmesini sağlayabilir...” (BY12E)

MEB’in öğrencilerin bedensel ve psikolojik gelişimine katkı sunabilecek görsel sanatlar, beden eğitimi ve müzik gibi eğitsel dersler konusunda yetersiz kaldığı yerlerde belediyelerin boşluğu doldurup destek olabileceğini; çocukların bazı imkanlara ulaşmaları noktasında ve sosyal

etkinliklerde desteklenebileceği; öğretmenlerin motivasyon ve verimini yükseltecek etkinliklerde bulunabileceklerini ifade etmişlerdir. Bu konuda iki katılımcının görüşleri aşağıdaki gibidir:

“Milli Eğitim’in müfredatı içerisinde ama çocuğa iyi gelecek, diyelim gelişimine olumlu yönde destek olacak eğitsel dersler varsa bu anlamda belediye boşluğu doldurup destek olabilir bu sürece. Onunla beraber belki öğretmenlerimizin motivasyonunu birazcık daha böyle hani onların verimlerini arttırmak için etkinliklerde bulunabilir...” (BY12E)

“Şöyle ki, belki yerel yönetimler yerelde bulunan çocukların bazı imkanlara ulaşmaları noktasında destek olabilir, onların katılmasını planladıkları bazı sosyal etkinliklerde bu çocukları destekleyebilirler...” (BY13K)

Bir başka katılımcı, en büyük sorunun öğrencilerin barınma, beslenme ve burs sorunu olduğunu ifade etmiştir. Bu konuda yerel yönetimlerin büyük çabalar gösterdiklerini; kaynak yaratmak amacıyla çeşitli faaliyetler düzenlediklerini, sorunların yerel yönetimlerin katkısıyla çözülebileceklerini ifade etmiştir. Bu katılımcı şu ifadeyi kullanmıştır:

“Şu an bütün yerel yönetimler... yurt yapıyor. Yerel yönetimlerin desteğiyle yurt sorununa, barınma sorununa çözüm bulmaya çalışıyoruz. Özellikle ekonomik durumu zor olan evlatlarımızın okuyabilmesi için burs konusunda yerel yönetimler gerçekten çok büyük bir çaba harcıyorlar. Mümkün olduğunca burs vermeye çalışıyoruz. Burs imkanları yaratmaya çalışıyoruz... çocukların en büyük ihtiyacı barınma, beslenme sorunları, bunları yerel yönetimlerle çözebiliriz...” (BB3K)

3. 2. Yerinden Yönetime Hazır Olma Durumu

Yerel yönetimlerin “yerinden yönetime hazır olma durumu” teması, “hazır” ve “hazır değil” şeklinde iki kategoriden oluşmaktadır. Hazır değil kategorisi; “finansman ve bütçe”, “insan kaynakları”, “fiziki altyapı, bakım ve onarım”, “yetki” ve “katkı” kodlarından oluşmaktadır. Hazır kategorisi; “bütçe”, “yetki”, “katılım” ve “halkı tanıma” kodlarını içermektedir.

Katılımcıların çoğu, yerel yönetimlerin eğitimin yerinden yönetimine hazır olmadıklarını ifade etmektedir. Bu düşüncede olan bazı katılımcılar, yerel yönetimlerin eğitimin yerinden yönetimine hazır olmamasını, bütçelerinin yetersiz olmasına, vergi gelirlerinden aldıkları payın az olmasına bağlamaktadır. Özellikle turizmin yoğunlaştığı kıyı belediyelerinde yaz nüfusunun artmasının belediye için bütçe sıkıntısına neden olduğu vurgulanmaktadır. Yerel yönetimlere eğitimin yerinden yönetimine ilişkin olarak bazı yetkiler verilebilmesi ve belediyelerin güçlendirilmesi gerektiğine dikkat çekilmektedir. Ayrıca, nüfusu daha az olan belediyelerin bütçe ve norm kadrolarının yetersiz olması sebebiyle eğitim konusunda hizmet veremeyecekleri ifade edilmektedir. Bu konuya ilişkin bazı katılımcıların görüşleri aşağıdaki gibidir:

“Bence hazır değiller. Çünkü yerel yönetimlerin bütçesi delik deşik. Toplanan vergiden aldıkları pay çok az. Özellikle kıyı belediyelerinde yaz nüfusumuz ile kış nüfusumuz arasındaki uçurum bizi bütçesel olarak çok büyük sıkıntıya sokuyor.” (BB4E)

“Hazır değiller tabii ki. Yani biz (X) Belediyesi olarak kendimizi hazır görebiliriz ama 3-5 bin nüfuslu belde belediyeleri var ki eğitimin “e”si ile ilgili ilgilenecek durumda değiller. Dolayısıyla yerel yönetimlere bir inisiyatif verilecekse Türkiye'deki bütün yerel yönetimlerin aynı güçte olması gerekiyor. Böyle bir güç şu anda yok, uzun süreçte de olmayacaktır ama yerel yönetimlerin fikirlerini, düşüncelerini alıp uygulamada kullanılırsa çok faydalı olacağını düşünüyorum. Yani büyük ilçelerde, bizim gibi 150.000 nüfuslu ilçelerde bu kolay olabilir ama az önce söylediğim gibi 2-3 bin nüfuslu bir yerde insanlar belediye hizmetlerini veremiyorlar, bütçeleri yeterli değil, norm kadroları yeterli değil. Dolayısıyla o

belediyelerden o yerel yönetimlerden bir de eğitimle ilgili bir şey yapmalarını beklemek hayalcilik olur.” (BB11E)

Bazı katılımcılar, yerel yönetimlerin asıl görevinin eğitim hizmetlerini yürütmek veya belirlemek olmadığı için, eğitimin yerinden yönetimine yetki anlamında hazır olmadıklarını vurgulanmıştır. Bu konuya ilişkin bir katılımcı; “Bence çok hazır değiller. Çünkü (...) asıl iş yerel yönetimlerin eğitim faaliyetlerini yürütmek veya belirlemek, bir yön vermek değil ama tabii ki görevleri arasında var, desteklemek noktasında çok hazırlıklı değiller...” (BY12E) şeklinde ifade etmiştir. Yerel yönetimlerin dinamik bir yapıya sahip olmadıkları, birikmiş sorunlarla mücadele ettikleri, ek yük almak istemedikleri için bazı yetkiler verilse dahi, eğitimin yerinden yönetimine hazır olmadıklarını, hatta bu yetkiyi almaya bile hazır olmadıkları ifade edilmektedir. Bu duruma ilişkin bazı katılımcıların görüşleri aşağıdaki gibidir:

“Ben çok hazır olduklarını zannetmiyorum (...) Kırsaldaki okullarımızın yapımı, bakımı, onarımı noktasında geçmişte bazı yetkiler verildi bize kanunla. Bunlar da etkin ama... ilgili birimlerin etkin olduğunu ve yetkin olduğunu düşünmüyorum.” (BB6E)

“Maalesef %5'i bile hazır değil. Bu yetkiyi almaya bile hazır değiller. (...) Bir kere yerel yönetimler dinamik değil. ...birikmiş sorunlarla mücadele ediyorlar. Zaten onları çözememişler, bir ek sorun istemiyorlar. Bunu ek yük olarak görürler ve bunu almak istemezler...” (BY8E)

Bazı katılımcılar, yerel yönetimlerin yeterli sayıda liyakatli personele sahip olmadıkları, bunun için özellikle küçük belediyelerin bütçelerinin yeterli olmadığı ifade edilmektedir. Bu nedenle de yerel yönetimlerin yerinden yönetime hazır olmadıkları ancak bunun bir süreç olduğu, yerel yönetimlerin de bu sürecin içinde yer almaları gerektiği düşünülmektedir. Örneğin bir katılımcı: “Çok hazırlıklı değiller. Hem fiziki olarak hem kalite ve kalifiye personel olarak hazırlıklı değiller ama bu bir süreç...” (BY12E), şeklinde durumu açıklamıştır. Başka bir katılımcı da: “2-3 bin nüfuslu bir yerde insanlar belediye hizmetlerini veremiyorlar, bütçeleri yeterli değil, norm kadroları yeterli değil. Dolayısıyla o belediyelerden o yerel yönetimlerden bir de eğitimle ilgili bir şey yapmalarını beklemek hayalcilik olur.” (BB11E)

Bazı katılımcılar da özellikle okulların yapımı, bakımı ve onarımı gibi fiziksel konularda yerel yönetimlerin yeterli ve hazırlıklı olmadıklarını, ancak bunun bir süreç olduğunu ifade etmiştir. Bu konuya ilişkin olarak iki katılımcının görüşü şöyledir: “(...) Hem fiziki olarak hem kalite ve kalifiye personel olarak hazırlıklı değiller ama bu bir süreç...” (BY12E), “(...) Bu işi devralmaya fiziki ve yapı olarak, yönetim şeması olarak hazır değiller maalesef...” (BY8E).

Bazı katılımcılar, yerel yönetimlerin eğitimin yerinden yönetimine hazır olmadıklarını, yerel yönetimlerin bu konuda uzmanlıklarının bulunmadığını, ancak bu sürece hazırlığın uzun sürmeyeceği, gerekli finansman ve bütçe ayrılarak, bu konuda bir rol verilirse ve mevzuattaki kısıtlamalar kaldırılırsa yerel yönetimlerin kritik rol oynayabileceklerini, böyle bir sürece katkı koymak istediklerini ifade etmiştir. Bu konuya ilişkin görüşler aşağıdaki gibidir:

“Çok uzun sürmez hazırlanması. Böyle bir şey olursa biz hazırız yani. Biz de katkı koymak isteriz yani. Böyle bir gelişme olursa biz de yerel yönetim olarak katkı koymak isteriz yani.” (BB2E)

“Şu an yerel yönetimlerin mevzuat açısından kısmen kaymakamlıkla eşgüdümlü ve finansmanını da bulma şartıyla hazır olabilir. Ama her şeyle devir olamaz bence şu an. Sadece eş güdümlü olarak ortak proje yapılabilir. Ortak projelerde biz finansmanı bir miktar aktarabiliriz ama bu da (...) duyarlı Kaymakam, Milli Eğitim Müdürü, Halk Eğitim müdürü ve Belediye Başkanının yan yana gelmesiyle olur.” (BB5E)

“Bugün olmasa bile yakın gelecekte [olacak] diye düşünüyorum. Yani bugün hemen yarın böyle bir karar almak hepimizin de gördüğü gibi güç olabilir. Ama yakın zamanda (...) inşallah önümüzdeki yıllarda milli gelirimiz hiç değilse 15.000-20.000 \$ olduğunda buna geçebiliriz. Bölünme kaygıları (...) olduğunu da duyuyoruz. Bölünme, ayrışma kaygılarının ortadan kalkacağını, demokratik standardımızın yükseleceğini, güvenlik, iç güvenlik sorunumuzun çözüleceğini düşünüyorum... ekonomi, eğitim ve demokrasi at başı gidiyor. Bunlar geliştikçe beraberinde yerleşme de olacak eğitimde (...) Yani eğitimle, bilimle sonra işte demokrasi, özgürlükler vs. eş zamanlı gidiyor... Yoksul ülkelerde maalesef demokrasi de uygulayamıyorsunuz. İyi bir eğitim, eğitime kaynak aktaramıyorsunuz ve bilimsel bir eğitim veremiyorsunuz. (...) Yani iyi bir eğitim ülkeyi zenginleştiriyor. Zenginleşen ülkede demokrasi standartları yükseliyor, eğitim seviyesi iyice yükseliyor. Belediyelere yani bir günde tamamı olmasa bile mesela meslek okulları, hiç değilse ana okulları, kreşler belediyelere hemen yarın geçebilir diye düşünüyorum... Milli Eğitimin bir kısım kaynağını da belediyelere vererek tabii.” (BB7E)

Yerel yönetimlerin eğitimin yerinden yönetimine “hazır olduğunu” belirten katılımcılar, bu konuda yetkileri olmasa da eğitimin yerinden yönetimine hazır olduklarını ifade etmektedir. Bu katılımcılar, okullara ve öğrencilere zaten destek verdiklerini ifade etmektedir. Ayrıca halkı en iyi kendilerinin tanıdığını, sorun gördükleri an müdahale ettiklerini, bütçelerinin büyük bir kısmını eğitime harcadıklarını, okullara bakım ve onarım konularında destek olduklarını, vurgulamaktadır. Eskiden halkın yerel yönetimlerden yol, bakım, ulaşım, vb. konularda destek talep eden halkın artık yerel yönetimlerden bu sürece katılmalarını istediklerini ifade etmişlerdir. Bu konuya ilişkin bazı katılımcıların görüşleri aşağıdaki gibidir:

“Bence yerel yönetimler hazırlar. Çünkü halkı, kendi halkını en iyi tanıyan yerel yönetimler.” (BB1K)

“Aslında biz zaten [X ilçesi] olarak buna hazırız. Hazır olduğumuzu da düşünüyorum. 20 yıldır zaten yapıyoruz biz bunu. Sorunları gördüğümüz an müdahale etmeyi ya da yardımcı olmaya çalışıyoruz. Tabii ki direk yetki bizde olmadığı için ihtiyaç olursa, bizden istenirse, biz bütçemizin büyük bir çoğunluğunu eğitime harcamaya hazırız, ki öyle de yapıyoruz. Küçük bir belediyeyiz ama bütçemizin büyük bir kısmını eğitim için harcıyoruz. Bence bütün yerel yöneticiler bu konuda hazır diye düşünüyorum.” (BB3K)

“Bence hemen her yerel yönetim geçer. (...) Hazırlığını geçin, zaten hazır. Okullara destek, bakım, onarım... Devlet yapmıyor, yerel yönetimler fazlasıyla hazır...” (BB10E)

“Bence toplum hazır. (...) biz nereye gidersek gidelim bizden eskiden yol isteyen... bizden ulaşım sorununun çözümlenmesini isteyen, bizden her türlü ihtiyaç talebinde bulunan halk, artık yavaş yavaş yerel yönetimlerden bu sürecin içerisinde nasıl dahil olmanız gerekiyor diye bize soruyor. Yani okul öncesi okulların yerel yönetimler eliyle açılmasını istiyor (...) yerel yönetimlerin sürecin içerisine dahil olması bir ülkenin birlikte yaşamasına zarar vermiyor, tam tersine birlikte ortak yaşamasına daha çok yüksek katkıda bulunmasını sağlıyor.” (BY14E)

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Topluma sunulan eğitim hizmetlerinde yaşanan sorunlardan hangilerinin yerel yönetimlerin katkısıyla daha az yaşanabileceği ve belediyelerin eğitimin yerinden yönetimine hazır olup olmadıklarını ortaya koymayı amaçlayan bu çalışmada şu sonuçlara ulaşılmıştır:

Eğitim sorunlarının çözümünde, yerel yönetimlerin katkısının ne olabileceğine yönelik katılımcıların görüşleri farklılaşmaktadır. Bazı katılımcılara göre bölgesel ekonomik yapılar farklılık göstermektedir. Yerel düzeyde iş dünyasının ihtiyaç duyduğu ara elemanların yetiştirilmesi için planlamanın yerel yönetimler tarafından yapılması gerekir. Yerel yönetimler, iş dünyasıyla iş birliği yaparak bölgenin ihtiyaç duyduğu ara eleman yetiştirme konusunda planlamaya katılabilirler, eğitim programlarının buna göre düzenlenmesine katkı sunabilirler. Örneğin Finlandiya’da müfredatı yerel eğitim sağlayıcıları (belediyeler) ve öğretmenler hazırlamaktadır (Lavonen, 2017). Eğer programlar bölgesel ihtiyaçlara uygun olarak yerel düzeyde hazırlanabilirse, programlar daha esnek ve etkin bir şekilde oluşturulabilir. Bununla birlikte yapılan bir çalışmada, ülkedeki hiçbir yerel yönetimin MEB’in sahip olduğu bilgi birikimine ve tarafsızlığa sahip olamayacağı, dolayısıyla da yerel düzeyde hazırlanacak eğitim içeriklerinin kalite olarak daha zayıf kalacağı sonucuna varılmıştır. Aynı çalışmada, eğitim programlarının yerel yönetimlere bırakılmasının beşeri maliyetleri arttıracığı, bunun da maliyet artışı ya da israf anlamına geleceği öne çıkarılmıştır. Ayrıca çalışmada ülkenin çok kültürlü yapısının yerel yönetimlerce suistimal edilebileceği de vurgulanmıştır (Gürel & Gül, 2024).

Araştırmada ulaşılan bir diğer sonuç; merkezi yönetimin yerel düzeyde tam olarak karşılayamadığı bazı eğitim hizmetlerinin sunumunda yerel yönetimlerle iş birliği yaparak eksikliklerin daha etkili bir biçimde giderilmesine katkı sağlayabilir. Bazı katılımcılara göre, eğitim politikalarının belirlenmesi ve uygulanmasında belediyeler daha aktif rol oynayabilir, böylece politikaların hayata geçirilmesi daha kolay gerçekleşebilir. Yerel yönetimler, okulların denetiminde ve eğitim politikalarının geliştirilmesinde daha fazla rol oynayarak eğitim sisteminin daha şeffaf ve katılımcı hale gelmesine katkıda bulunabilirler. McGinn ve Twelsh’in (1999) belirttiği gibi, yerinden yönetim sorumluluk sınırlarının çok daha belirginleşmesine yardımcı olur. Bernbaum’a (2011) göre de eğitim bakanlığı ile çalışacak yerel yönetimlerdeki personelin rol ve sorumluluklarının açıkça belirlenmesi gerekir.

Bir başka sonuca göre, okulların denetiminin yerel yönetimlerde olmasının, yurttaşların eğitime ilişkin istek ve beklentilerine daha kolay ulaşabilmelerine olanak tanıyacaktır. Bu sayede sorunların daha etkili bir şekilde çözülebileceği düşünülmektedir. Bununla birlikte, yerel çıkar gruplarının rant elde etmesini ve ideolojik amaçların eğitim hizmetlerine yansımaları engellemek için yerel birimlerin hesap verebilirlik ve şeffaflık konusunda altyapılarının güçlendirilmesi gerekir (Odabaş & Tekdere, 2016).

Çalışmanın bazı katılımcıları, öğrencilerin gelecekte yapmayı düşündükleri iş ve statülere yönelik mesleki rehberlik hizmetlerinde yerel yönetimlerin daha etkili olabileceğini düşünmektedir. Eğitimde yerinden yönetim, öğrencilere kariyer planlamasında daha uygun ve yerel ihtiyaçlara göre yönlendirilmiş rehberlik hizmetleri sunulmasını mümkün kılabilir. Ayrıca Spor salonu, laboratuvar ve oyun alanları gibi fiziksel altyapının inşası ve bakımı konusunda yerel yönetimlerin katkısıyla eğitimde çok daha az sorun yaşanabileceği ifade edilmektedir. Yapılan bir çalışmada, eğitim kurumlarının hedeflerine ulaşması, öğrencilerin istenilen bilgi, beceri, tutum ve değerleri kazanabilmesi için, okulların fiziki ortamlarının ve olanaklarının nicelik ve nitelik bakımında yeterli düzeyde olmasının gerekliliğinin en önemli koşul olduğu vurgulanmıştır (Göksoy, 2017). Başka bir çalışmada, eğitim yöneticileri ve deneticilerinin çoğunluğunun, okul yapımı için arsa sağlanması, okul binalarının yapımı ve onarım işlerinin yerelden planlanıp, gerekli kaynakların yerelden sağlanması gerektiği ifade edilmiştir (Arslan & Atasayar, 2008). Yerel yönetimlere gerekli yetki ve kaynak verilerek, okulların spor salonu, laboratuvar, oyun alanı gibi fiziksel altyapı ihtiyaçlarının karşılanmasıyla eğitim ortamlarının iyileştirilmesinde daha etkin rol almaları sağlanabilir. Örneğin Şili’de okulların altyapısının iyileştirilmesi, bakım ve onarım gibi hizmetlerden belediyelerin eğitim departmanı sorumlu tutulmaktadır (Van der Wal, 2007).

Bir diğer sonuca göre de yerel yönetimler, öğrencilerin kırtasiye, giyim ve beslenme gibi eğitim masraflarını karşılayarak öğrencilere ve ailelerine yardım edebilir. Yerel birimlerin

yöneticilerinin, daha yoksul hanelerden gelen öğrencilerin özel ihtiyaçlarını ve zorluklarını anlaması ve buna uygun hareket etmeleri daha kolaydır (Behrman, Deolalikar & Soon (2002). Okul yöneticilerinin fiziki yetersizlik, araç gereç yetersizliği, eğitim ve öğretimde kalite ve yardıma muhtaç öğrenciler gibi eğitimde yaşanan sorunlara, yerel yönetimlerin eğitimin finansmanı sürecine dahil olmasıyla çözülebileceğini düşünülmektedir (Boydak Özcan vd., 2015). Ancak, yerinden yönetim çabalarının başarılı olabilmesi için, yerel yönetimlerin yeterli finansmana sahip olması gerekir. Ayrıca hükümet kararlarına ve yerel yönetimlerin kapasitelerine bağlı olarak mali paketler, doğrudan devlet fonları, hibeler ve bağışlar yerele göre uyarlanmalıdır (Weidman & DePietro-Durman, 2011). Böylece, yerel yönetimler, kırtasiye, giyim ve beslenme gibi temel ihtiyaçları karşılayarak eğitimde fırsat eşitliğine katkı sağlayabilirler.

Bazı katılımcılara göre yerel yönetimlerin, eğitimde yaşanan sorunlara çözüm sunabileceği bir diğer alan, ulaşım sorunu olarak öne çıkmaktadır. Öğrencilerin okula ulaşımında yaşanan sorunların yerel yönetimlerin desteğiyle çözülebileceği ve yerel yönetimlerin öğrencilere ulaşım hizmetleri sunarak bu alanda önemli katkılar sağlayabilecekleri ifade edilmiştir. Böylece yerel yönetimler, okullara ulaşımı kolaylaştırarak eğitim hakkına erişime katkı sunabilir. etmişlerdir. Demir'e (2023) göre taşınmalı eğitim, öğrencilere eşit bir eğitim fırsatı hedeflediği için öğrencilerin okullarına ulaşmalarını kolaylaştırma ve coğrafi engelleri aşmada kritik bir öneme sahiptir. Bu sebeple yerel yönetimler, okullara ulaşımı kolaylaştırarak eğitim hakkına erişime katkı sunabilir. Bununla birlikte eğitimin en büyük sorunlarından biri olan barınma, beslenme ve burs konularında, sorunun çözümünde yerel yönetimler etkin rol oynayabilir.

Yerel yönetimlerin yerinden yönetime hazır olma durumuna ilişkin sonuçlara bakıldığında; katılımcıların çoğunluğu, yerel yönetimlerin eğitim alanında yeterli sayıda ve nitelikte personele sahip olmadıklarını; bütçelerinin eğitim için yeterli olmadığını, bu durumun eğitimin yerinden yönetimini zorlaştırdığını; okulların fiziki altyapısının yetersiz olduğunu; yerel yönetimlerin bu konuda gerekli yatırımları yapmadığını; eğitime yeterince katkı sağlayamadığını vurgulamaktadır. Ayrıca bu katılımcılar, yerel yönetimlere yeterli yetki verilmediğini, bu nedenle de eğitimin yerinden yönetimine hazır olmadıklarını belirtmektedir. Belediyelerin eğitim alanında yeterli sayıda ve nitelikte personele sahip olmamasının temel nedeni olarak eğitim sisteminin merkezden yürütülmesi, bu konuda yerel birimlere inisiyatif tanınmamasını düzenleyen yasal mevzuat kaynaklı olduğu düşünülebilir. Bir diğer nedeni de "Dört çerçeve kuramı"nda vurgulandığı gibi politik yaklaşım ve insan kaynakları yaklaşımı kaynaklı olabilir. Politik çerçeveye göre belediyeler, farklı çıkar gruplarından oluşan bir koalisyon gibi görülebilir. Bu koalisyonda kendilerine özgü düşünceleri, inançları, algıları, eğilimleri, değerleri, normları ve tercihleri olan insanlar ve gruplar arasında güç mücadelesi yaşanmaktadır (Bolman & Deal, 2017; akt. Çetin & Koçak, 2024). Bu bağlamda seçimlerde elde edilen sonuçlara ya da seçimi kazanan siyasi partilerin tercihleri doğrultusunda belediye personelinin dağılımı değişmektedir. Bu durumda yeterli donanıma sahip olmayan ya da liyakati tartışmalı kişiler belediyelerde istihdam edilirken, belirli niteliklere sahip ihtiyaç duyulan personelin yeteri kadar istihdam edilmemesi de olabilir. Bu konuda ortaöğretim düzeyindeki okulların müdürleriyle yapılan bir çalışmada, okul müdürlerinin eğitimin yerinden yönetimine olumlu yaklaştıkları; ancak merkezi yönetimin yerinden yönetime geçmek için henüz hazır olmadığı saptanmıştır (Korkmaz, 2010). Bununla birlikte yeterli mali kaynakların yanı sıra yetki ve sorumlulukları da devreden yerinden yönetim programlarının daha başarılı olacağı vurgulanmaktadır (Rondinelli & Nellis, 1986).

Bazı katılımcılar yerel yönetimlerin bütçelerinin büyük bir kısmını eğitime harcadıklarını, eğitimin yerinden yönetimi konusunda yetkileri olmamasına karşın önemli çalışmalar yürüttüklerini ve sorunlara çözüm bulduklarını ifade etmiştir. Bu katılımcılar ayrıca; eğitime aktif olarak katıldıklarını, halkın taleplerini karşılamak için çaba gösterdiklerini, halkı en iyi tanıyan kurumlar oldukları için eğitimin yerinden yönetimine hazır olduklarını vurgulamıştır. Yapılan bir araştırmada il belediye başkanları kendilerine yetki verilmesi halinde; MEB merkez teşkilatının yükünün azalacağını, yerel düzeyde eğitim sorunlarının çözüm olanağının artacağını, halkın eğitim hizmetlerine katılımının artacağını, eğitim giderlerine yerel düzeyde kaynak sağlama

imkanının artacağını, eğitim altyapı sorunlarının daha hızlı çözülebileceğine vurgulanmıştır (Akyıldız, 1999). Başka bir çalışmada eğitime ilişkin ihtiyaçların daha hızlı ve verimli karşılanabilmesi için yerel yönetimlere ve okullara yeterli bütçe sağlanması gerektiğinin altı çizilmiştir (Gürel & Gül, 2024).

Elde edilen sonuçların ışığında, merkezi yönetimin eğitim hizmetlerinde bazı ihtiyaçları karşılamada yetersiz kaldığı saptanmıştır. Yerel yönetimlerin eğitimin yönetiminde rol üstlemesi ve yetkilendirilmesiyle sorunların çözümünde daha aktif rol oynayabilecektir. Ancak bu katılımın boyutu, düzeyi, niteliği ve uygulama alanının sınırlarının açıkça belirlenmesi gerekir. Bu konuda yasal düzenlemelere gereksinim olduğu açıktır. Bununla birlikte, yerel yönetimlerin eğitimin yerinden yönetimine hazır olup olmadığı, tartışmaya açık bir konu olma özelliğini korumaktadır. Bu araştırmanın, bu yönde yapılacak tartışmayı zenginleştireceği, yerel yönetimlerin eğitim alanındaki rolünü daha iyi anlamaya katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bu bağlamda, başta barınma ve beslenme olmak üzere öğrencilere bu konuda destekler artırılmalı. Merkezi yönetim tarafından yerel yönetimlere daha fazla yetki verilerek, gerekli kaynak tahsis edilmelidir. Ayrıca yerel yönetimler, eğitsel ve sosyal etkinlikler yoluyla öğrencilerin ve öğretmenlerin güdü düzeylerini yükseltecek öğretim yılına yayılan programlı sportif ve sanatsal etkinlikler düzenleyebilir. Yerel yönetimlere verilecek yetki çerçevesinde, öğretim zamanının belirlenmesi ve okutulacak derslerden bazılarının belirlenmesi, yerel yönetimlere bırakılabilir. Bu doğrultuda belediyelerin de kendilerini bu sürece hazırlamaları, en azından kendi bünyelerindeki eğitim faaliyetlerini yürütmeye alan uzmanlarına daha çok yer vermeleri, alternatif eğitim ortamları sunma konusunda daha fazla sorumluluk almaları önerilir. Ne var ki belediyelerin bu yönde önemsenecek düzeyde hazırlıkları olmadığı gibi gündemleri de yok. Belediyelere kendi içerisindeki eğitim birimlerine yönelik araştırmaların yapılması ve bu konunun gündeme alınması da önerilebilir.

KAYNAKÇA

- Akhundova, J. (2014). *Karşılaştırmalı kamu yönetimi reformları*. Ekin Yayınevi.
- Akyıldız, S. (1999). *Eğitim Hizmetlerinin yürütülmesinde belediye yönetimlerine yetki verilmesi konusunda il belediye başkanlarının görüşleri*. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Ankara Üniversitesi.
- Anbarlı Bozatay, Ş. & Kızılkaya, K. (2016). Merkezden yönetim-yerinden yönetim tartışmalarının odağında bir düzenleme: 6360 sayılı yasa hakkındaki değerlendirmeler. *Çankırı Karatekin Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 6(1), 609-637.
- Arıkboğa, E. (2018). Yerinden yönetim ve merkezleşmiş büyükşehir sisteminde yetkilerin dağıtılması. *Marmara Üniversitesi Siyasal Bilimler Dergisi*, 6(1), 1-34. doi:https://doi.org/10.14782/marusbd.412624
- Arslan, M. M., & Atasayar, H. H. (2008). Milli Eğitim Bakanlığı taşra örgütü yöneticilerinin yerelleşme konusundaki görüşleri. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 41(2), 59-79.
- Aydın, A. H. (2018a). *Türk kamu yönetimi (8.Baskı)*. Seçkin Yayıncılık.
- Aydın, A. H. (2018b). *Yönetim bilimi (7. Baskı)*. Seçkin Yayıncılık.
- Balcı, A. (2021). *Açıklamalı eğitim yönetimi terimleri sözlüğü (6. Baskı)*. Pegem Akademi.
- Başdemir, H. Y. (2012). Türk eğitim sisteminin yapısal sorunları ve bir öneri. *Liberal Düşünce Dergisi* (67), 35-52.

- Behrman, J. R., Deolalikar, A. B., & Soon, L. (2002). *Conceptual issues in the role of education decentralization in promoting effective schooling in asian developing countries*. ERD Working Paper Series No.22, Asian Development Bank.
- Bernbaum, M. (2011). *Equip2 lessons learned in education. Decentralization*. Washington, DC: USAID, EQUIP 2 and FHI 360. <https://www.epdc.org/sites/default/files/documents/EQUIP2%20LL%20Decentralization%20AAR.pdf>
- Bircan, İ. (1991). Türk eğitim sisteminde yerinden yönetim modelleri. *Türk İdare Dergisi*, 63(391), 229-236.
- Bogdan, R. C., & Biklen, S. K. (2022). *Eğitimde nitel araştırma: Teori ve metodlara giriş* (Çev. S. Balcı & B. Ahi). Pegem Akademi.
- Bolman, L. G., & Deal, T. E. (2013). *Organizasyonları yeniden yapılandırmak* (Çev. A. Aypay, A. Tanrıöğen). Seçkin Yayıncılık.
- Boydak Özcan, M., Polat, H., Gündüzalp, S., & Yaraş, Z. (2015). Eğitim örgütlerinin etkililiğinin artırılmasında yerel yönetimler: Elazığ ili örneği. *Fırat Üniversitesi Harput Araştırmaları Dergisi*, 2(2), 71-84.
- Bozan, M. (2002). *Merkeziyetçi yönetimden yerinden yönetime geçişte alternatif yaklaşımlar (Milli Eğitim Bakanlığı Örneği)*. [Yayımlanmamış Doktora Tezi]. İnönü Üniversitesi.
- Creswell, J. W. (2007). *Qualitative inquiry reserch design: Choosing among five approaches*. (2th ed.). Sage.
- Çörtük, M. M., & Çörtük, G. (2023). Türk eğitim politikaları sorunları. *BENĞİ Dünya Yörük-Türkmen Araştırmaları Dergisi*, 2023(1), 151-172. <https://doi.org/10.58646/bengi.1233810>
- Çetin, K., & Koçak, S. (2024). Dört çerçeve liderlik eğilimleri ile okul etkililiği arasındaki ilişkilerin incelenmesi. *Balkan and Near Eastern Journal of Social Sciences*, 10(2), 112-123.
- Demir, D. (2024). Taşınmalı eğitim ve sosyo-eşitsizlik: Eğitimdeki ulaşım engellerinin üstesinden gelme çabaları. *Journal of Multidisciplinary Studies in Education*, 8(1), 23-35.
- Duman, A. (1998). Yerinden yönetim mi, yoksa yerelleşme mi?. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 16(16), 467- 483.
- Ergun, T., & Polatoğlu, A. (1988). *Kamu yönetimine giriş (3. Baskı)*. TODAİE Yayını No.222
- Eryılmaz, B. (2006). *Kamu yönetimi*. Erkam Matbaası.
- Faguet, J. (2021). Understanding decentralization theory, evidence and method, with a focus on least-developed countries. *Working Paper Series, No. 21-203, London School of Economics and Political Science (LSE), Department of International Development, London*.
- Fişek, K. (1979). *Yönetim*. Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları No. 437.
- Geçit, Y. (2008). *Eğitimde yerinden yönetim yaklaşımı (Bursa ili örneği)*. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Yeditepe Üniversitesi
- Genç, F. N. (2012). Giriş. F. N. Genç (Ed.), *Kamu yönetimi içinde* (s. 1-7). Ekin Yayınevi.
- Göksoy, S. (2017). Okulların altyapı yeterliliği. *Uluslararası Liderlik Eğitimi Dergisi*, 1(1), 9-15.

- Gülşen, C. (2005). *Türkiye’de eğitim hizmetlerinin yerinden yönetimi*. [Yayımlanmamış Doktora Tezi]Gazi Üniversitesi.
- Günel, V. A. (2010). *Türkiye’de merkezi yönetim- belediye ilişkileri 1999-2006 arası siyasal, yönetsel, ekonomik ilişkiler*. [Yayımlanmamış Doktora Tezi]. Akdeniz Üniversitesi, Antalya.
- Gürel, K., & Gül, İ. (2024). Eğitimde yerelleşme. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 23(89), 325-343. doi:<https://doi.org/10.17755/esosder.1357637>
- Güven, A. (2017). *Kamu yönetiminin dönüşümü (1. Baskı)*. Orion Kitapevi.
- Karataş, S., Eşberk Başyayla, Y., Taş, A., & Topçu, B. (2016). Okul yöneticilerinin eğitimle ilgili kararlara katılmada karar mercileri ve yerinden yönetim anlayışına ilişkin görüşleri. *Kuramsal Eğitim Bilimleri Dergisi*. 10(1). 73-94. doi:<https://doi.org/10.5578/keg.22087>
- Kaya, Y. K. (1993). *Eğitim yönetimi (5. Basım)*. Bilim Yayınları.
- Kıran, H. (2001). Milli Eğitim Bakanlığı taşra örgütü yöneticilerinin eğitimde yerinden yönetime ilişkin tutumları. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(9), 1-9.
- Kirk, J., & Miller, M. L. (1986). *Reliability and validity in qualitative research*. Sage.
- Korkmaz, N. (2010). *Ortaöğretim kurumları müdürlerinin eğitimin yerinden yönetimine ilişkin görüşleri*. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Gazi Üniversitesi.
- Köksal, K. (1997). *Türkiye’de eğitim hizmetlerinin yerelleşmesi*. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi] Hacettepe Üniversitesi.
- Kurt, T. (2006). Eğitim öğretimde yerelleşme eğilimi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 14(1), 61-72.
- Lavonen, J. (2017). Governance decentralisation in education: Finnish innovation in education. *Revista de Educación a Distancia*, 53(1). doi: <https://doi.org/10.6018/red/53/1>
- LeCompte, M. D., & Goetz, J. P. (1982). Problems of reliability and validity in ethnographic research. *Review of Educational Research*, 52(1), 31–60.
- Lincoln, Y. S., & Guba, E. G. (1985). *Naturalistic inquiry*. Sage.
- Marshall, C., & Rossman, G. B. (2006). *Designing qualitative research (4th ed.)*. Sage.
- Marume, S. B. M., & Jubenkanda, R. R. (2016). Centralization and decentralization. *Quest Journals Journal of Research in Humanities and Social Science*, 4(6), 106-110.
- McGinn, N., & Twelsh, T. (1997). Decentralization of education: Why, when, what and how?.unesco: International Institute for Educational Planning. <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000120275>
- Milli Eğitim Bakanlığı (MEB), (2024). *Milli eğitim istatistikleri örgün eğitim 2021-2022*. <https://sgb.meb.gov.tr/www/mill-egitim-istatistikleri-orgun-egitim-20222023/icerik/508>
- Miles, M. B, Huberman, A. M., & Saldana, J. (2023). *Qualitative data analysis: A methods sourcebook (3th ed.)*. Sage.
- Odabaş, H., Tekdere, M., & Aktepe, E., (2016). Eğitim hizmetlerinin yerelleşmesinin muhtemel etkileri: Türkiye’de uygulanabilirliği. *Proceedings from International Conference in Economics*, (pp.1-30). Barcelona, Spain
- Ortiz, E. H. (2007). *The impact of education decentralization on education output: A crosscountry study*. [Yayımlanmamış Doktora Tezi]. Georgia State University.

- Öz, Y. (2013). *Eğitim paydaşlarının türk eğitim sisteminin yerelleşme süreci hakkında görüşlerine ilişkin bir araştırma. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]* Ege Üniversitesi.
- Rondinelli, D. , Nellis, J., & Cheema, G. (1983). *Decentralization in developing countries: A review of recent experience*. Staff Working Paper; no. SWP 581, Washington, D.C.: World Bank Group. <http://documents.worldbank.org/curated/en/868391468740679709/Decentralizationin-developing-countries-a-review-of-recent-experience>
- Rondinelli, D.A., & Nellis, J.R. (1986). Assessing decentralization policies in developing countries: The case for cautious optimism. *Development Policy Review*, 4(1), 3-23. <http://doi.org/10.1111/j.1467-7679.1986.tb00494.x>
- Sarıbaş, S., & Babadağ, G. (2015). Temel eğitimin temel sorunları. *Anadolu Eğitim Liderliği ve Öğretim Dergisi*, 3(1), 18-34.
- Stewart, C. J., & Cash, W. B. (2011). *Interviewing: Principles and practices (13th ed.)*. McGraw Hill.
- Şahin, İ. (2022). *Eğitime toplum bilim penceresinden bakış*. Dinozor Kitabevi.
- Şahin, İ. (2007). Türkiye eğitim sisteminde değişim. *Eğitim, Bilim, Toplum Dergisi*, 3(20), 30-54.
- Taşçı, H. (2008). *Yerel yöneticiler ve okul yöneticilerinin eğitimde yerelleşmeye ilişkin kendilerini hazır görme durumları. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]*. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi.
- Tonbul Y., & Ata Çiğdem F., (2024). Uluslararası bilim fuarları (ISEF ve EUCYS) yolculuğunda TÜBİTAK 2204 uygulamasının okullara yansımaları. *Kapadokya Eğitim Dergisi*, 5(1),172-195. doi:<https://doi.org/10.69643/kaped.1458354>
- Tutar, H., & Erdem, A. T. (2022). *örnekleriyle bilimsel araştırma yöntemleri ve SPSS uygulamaları (2. Baskı)*. Seçkin Yayıncılık.
- Usluel (Koçak), Y. (1995). *Milli Eğitim Bakanlığı merkez örgütü yöneticilerinin yerelleşme konusundaki görüşleri. [Yayımlanmış Doktora Tezi]* Hacettepe Üniversitesi.
- Van der Wal, A. (2007). *Decentralization of education in chile: A case of institutionalized class segregation*. [Yayımlanmış Doktora Tezi]. Leiden University.
- Weidman, J. C., & DePietro-Durman, R. (2011). *Equip2 state-of-the-art knowledge in education: Decentralization*. https://www.researchgate.net/publication/280447334_EQUIP2_State-of-the-Art_Knowledge_in_Education_Decentralization
- Yavuz, Y. (2001). *Lise yöneticilerinin ve öğretmenlerinin okulda yerinden yönetim ve merkezden yönetim yaklaşımlarına ilişkin görüşlerinin karar verme sürecine etkileri. [Yayımlanmamış Doktora Tezi]*. Dokuz Eylül Üniversitesi.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri (8. Basım)*. Seçkin Yayıncılık.
- Yolcu, H. (2011). Türkiye’de eğitimde yerelleşme ve ailelerin okul yönetimine katılımının güçlendirilmesi: Değişen ne?. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 11(3), 1229-1251.

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

Countries have an obligation to meet the needs and solve the problems of their citizens. These needs and problems may sometimes be of concern to the whole country, while at other times they may be of concern only to the localities. For this reason, it can be said that two different administrative system approaches, namely “Centralization” and “Decentralization”, are used in the field of public administration in different countries.

Centralization refers to the fact that “in order to ensure unity and integrity in public services, decisions and activities related to such services are carried out by the central government and organizations within its hierarchical structure” (Ambarlı Bozatay & Kızılkaya, 2016: 611). Decentralization refers to the transfer of some powers such as decision-making, planning, management, and resource management from the central government to local units and the reduction of the density in the center (Rondinelli et al., 1983; Arıkboğa, 2018; Akhundova, 2014).

In various countries, in order to solve problems related to education and to compete at the global level, education reforms have been carried out and new management models have been tried. In this context, it can be said that one of the most widely discussed management models is decentralization of education. Decentralization of education is the process of transferring financial matters and decision-making authority from higher level units of central government to lower level units in the context of formulating policies that affect school systems (Ortiz, 2007).

The main purpose of this study is to reveal and discuss which of the problems experienced in education services can be reduced with the contribution of local governments and whether local governments are ready for decentralization of education. For this purpose, answers to the following questions were sought:

1. Which of the problems in education services can be reduced with the contribution of local administrations?
2. To what extent are local administrations ready to play a more effective role in decentralization of education?

Method

In this study, it is aimed to reveal which of the problems experienced in education services can be experienced less with the contribution of local governments and whether local governments are ready for decentralization of education. Phenomenology design used in qualitative research was utilized in the study. The study group consisted of the administrators of Izmir Metropolitan Municipality and 14 district municipalities. The data of the study were obtained using a semi-structured interview form. A semi-structured interview form was developed for this purpose. The data were collected through face-to-face interviews with the participants. The data were analyzed using descriptive and content analysis.

In order to ensure internal validity in the study, the interview form developed by the researcher to be used in the study was submitted to expert opinions before implementation. Necessary arrangements were made by taking into account the criticisms and suggestions received. Direct quotations were made from the participants' answers to the questions. In order to ensure external validity, the research model, study group, data collection tools, data collection and analysis, and how the findings were organized are explained in detail in the method section. The participants of the study were selected from those who would contribute to the purpose of the study by using purposive sampling. In order to fulfill the reliability conditions in this study, the interviews were recorded using a recording device, thus preventing data loss. In addition, some statements reflecting the views of the participants were given as direct quotations. Within the scope of external reliability, the findings were discussed in the conclusion section and care was taken to ensure that they were consistent with each other.

Results and Discussion

Participants stated that local governments can contribute to education in areas such as construction, maintenance and repair of schools; meeting the expenses of students such as stationery, clothing and nutrition; providing free or discounted transportation to students; organizing activities that encourage the social and emotional development of students and increase the motivation of teachers; support in training intermediate staff needed by the business world; taking an active role in the development and implementation of educational policies. The majority of the participants think that local governments are not ready for decentralization of education because they do not have the necessary authority, they do not have enough qualified personnel and budget in the field of education, the physical infrastructure of schools is insufficient and local governments cannot make the necessary investments in this regard. Some participants think that although local governments do not have the authority to decentralize education, they still carry out important activities and are ready for decentralization of education because they are the institutions that know the people best.

In the light of the results obtained, it has been determined that the central administration is insufficient to meet some needs in education services. Local administrations can play a more active role in solving problems by assuming a role and being authorized in the management of education. However, the size, level, quality and limits of this participation should be clearly defined. It is clear that legal arrangements are needed in this regard. However, whether local governments are ready for decentralization of education remains an open issue for discussion. It is believed that this study will enrich this debate and contribute to a better understanding of the role of local governments in the field of education. In this context, support for students, especially in the areas of housing and nutrition, should be increased. The central government should allocate more authority and resources to local governments. In addition, local governments can organize programmed sportive and artistic activities throughout the academic year to increase the motivation levels of students and teachers through educational and social activities. Within the framework of the authority to be given to local governments, it could be left to local governments to determine the time of instruction and some of the courses to be taught. For all these to be realized, this issue needs to be addressed with a comprehensive approach.